

Akıllı Turizm Kapsamında Sinop İlinin Değerlendirilmesi¹

Olca Sezen Doğancılı²

Özet

Akıllı turizm, teknolojik unsurların turizm uygulamalarıyla iç içe geçmesi ile oluşan bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Sadece turistlere yönelik olarak değil destinasyonlarda yaşayan yerel halkın da yaşam kalitesini ve refah düzeyini artırıcı uygulamaları kapsayan akıllı şehirler oluşturarak hizmet sunulan akıllı turizm uygulamaları küresel rekabet edilebilirlikte önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Sinop ilinde yer alan konaklama işletmelerinin akıllı turizm uygulamalarının tespit edilmesini sağlamak ve akıllı turizm destinasyonu olma durumu hakkında çıkarımlar yapmaktır. Çalışma amacına ulaşabilmek için Sinop ilinde yer alan konaklama işletmelerinin kurumsal internet sayfaları incelenerek tespitlerde bulunulmuştur. Elde edilen veriler Atlas.ti programı ile analiz edilerek çalışma amaçları doğrultusunda anlamlı hale getirilmiştir. Bulgulara göre, Sinop ili akıllı turizm uygulamalarında erişilebilirlik kategorisinin bilginin erişilebilirliği alt unsurunda aktif iken sürdürülebilirlik kategorisinde oldukça zayıf kalmıştır. Sadece akıllı turizm unsuru olarak değil ekosistemin de dengeli olabilmesi için önemli görülen sürdürülebilirlik kategorisi için konaklama işletmelerine sürdürülebilirlik ilkeleri ve sertifika programları hakkında bilgilendirme ve teşvik çalışmaları yapılması gerekmektedir. Buna ek olarak kültürel mirasın yaşatılması için sanal gerçeklik ve hologram tekniği kullanılarak çalışmaların yürütülmesi önerilmektedir.

1 3rd International Travel & Tourism Dynamics Congress'te özet bildirisi olarak sunulmuştur.

2 Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, o.dogancili@sinop.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7070-4076.

1. AKILLI TURİZM

Günümüz teknoloji dünyası sürekli olarak değişmekte ve bu değişimler büyük boyutlu olmaktadır. Yaşanan değişimler internet çağı, dijital çağ ve sosyal medya çağı gibi farklı isimlerle adlandırılmakla birlikte (Mehraliyev vd., 2020, s. 88) heyecan verici teknolojik gelişmelerin yaşandığı ve geleceğimizi şekillendiren uygulamalardan birisi de akıllı turizmdir (Ye, Yeye Law, 2020, s. 13).

Akıllı turizm, turizm destinasyonlarının, turizm endüstrisinin ve turistlerin bilgi iletişim teknolojisini kullanması olarak ifade edilmektedir (Gretzel vd., 2015, s. 179). İnternetin ortak kullanımını ifade eden akıllı turizm yaklaşımı (Yavuz, 2019, s. 204), değişen düzene uyum sağlayarak inovatif bir kimlik kazanmayı ve teknoloji temelli zengin hizmetlerle turistlere yeni nesil deneyimleri sunmayı amaçlamaktadır (Mehter Aykın, 2022, s. 35).

Turizm faaliyetlerinde hizmet kalitesi sağlamak, turist memnuniyetini artırmak ve kaynakların etkin kullanmak amacıyla yarınlara ihtiyacını anlayarak yatırım yapılması gereken akıllı turizm (Erdem, Unur ve Şeker (2022, s. 88), gelişen teknolojiyle uyumlu işleyiş sağlanmasının yanı sıra değişen tüketici davranışı, pazardaki artan rekabet koşullarına da uygun davranışlar sağlamaktadır (Bilginöz, Altınöz & Kavlak, 2021, s. 248). Turistler, ziyaretlerini gerçekleştirdikleri destinasyonlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları için ihtiyaç duydukları tüm bilgiler turistlere akıllı turizm uygulamaları ile aktarılmaktadır. Ayrıca bu uygulamalar ile turist talepleri ve şikayetlerine ilişkin bilgi alma ve dönüt verme özelliği de kullanıldığında turistlere faydacı bir yaklaşım olarak sunulması da mümkün olmaktadır (Çelik & Topsakal, 2017, s. 161). Turistlerin seyahat deneyimlerini artırmanın (Eris, 2021, s. 126; Çelik Çaylak, 2022, s. 50) yanı sıra işletmelerin rekabet etme gücünü de artıran akıllı turizm uygulamaları (Özışık Yapıcı, 2022, s. 38; Binbaşoğlu, 2020, s. 2840) sadece ziyaretçilerin değil aynı zamanda şehir sakinlerinin de keyif alabilecekleri kentsel alanlar oluşturarak şehir zorluğunun üstesinden gelmeyi sağlayıcı bir sistem olarak da kullanılmaktadır (Lee, Hunter ve Chung, 2020, s. 1).

Akıllı turizm, akıllı şehir kavramı ile yakından ilişkili bir kavramdır (Habeeb & Weli, 2020, s. 194; Lee, Hunter ve Chung, 2020, s. 12). Akıllı şehir kavramı akıllı turizm destinasyonu olabilmek için ilk aşama olarak kabul edilmektedir (Sigalat-Signes vd., 2020, s. 103). Turistlere seyahatlerinden zevk almalarını ve deneyim kazanmalarını sağlayıcı bilgi teknoloji ve yenilikleri kullanan destinasyonlar olarak tanımlanan akıllı şehirler (Jasrotia & Gangotia (2018, s. 47) kişilere akıllı ulaşım, akıllı çevre, akıllı yaşam gibi alanlarda düzenleme sunarken akıllı turizm destinasyonlarında bu alt yapı

sistemlerine ek olarak rahatlık, ulaşılabilirlik ve çekicilik gibi ilave unsurlar sunmaktadır. (Bknz Şekil 1);

Şekil 1: Akıllı Turizm ile Turizm Deneyiminin Geliştirilmesi

Kaynak: Jasrotia & Gangotia, 2018, s. 51.

Şehirlerde yaşanan kalabalıklaşma ve hızlı kentleşmenin oluşturduğu sürdürülebilir kalkınma sorunlarına bir çözüm olarak kullanılan ve yerel ekonomiyi geliştiren dinamik bir yapıda olan akıllı turizm (Lee, Hunter ve Chung, 2020, s. 12) uygulamaları internet ve GPS gibi konum tabanlı hizmetlere akıllı telefon ve cihazlar aracılığı ile eş zamanlı ve etkileşimli olarak hizmet sağlamaktadır (Dorcic, Komsic ve Markovic, 2019, s. 95). Bu turizm türüne ilişkin çerçeve Coca Stefaniak (2019, s. 516) tarafından oluşturulmuş olup akıllı mobil cihazlar, akıllı yaşam, akıllı yönetim, akıllı insan, akıllı ekonomi ve akıllı çevrenin destinasyon politikası ve yönetimine entegre edilmesiyle başarılı olarak uygulanabileceği ifade edilmektedir.

1.1.Konaklama İşletmelerinde Akıllı Turizm

Akıllı uygulamaları turizm sektöründe müşteri memnuniyetinin yanı sıra kâr marjını artırmak, çevresel duyarlılık ve maliyeti azaltmak gibi amaçlara ulaşabilmek için en çok konaklama ve ulaşım alanlarında uygulanmaktadır (Yalçınkaya, Atay ve Karakaş, 2018, s. 98). Konaklama işletmelerinde uygulanan akıllı turizm uygulamaları akıllı otel olarak nitelendirilmekte ve bu konsept ilk olarak 2008 yılı başlarında uygulamaya başlanmıştır. Turistlere sundukları hizmette zekâ konseptli yeni deneyimler sunabilmek adına yapay zekâ ve bilgi iletişim teknolojilerinden faydalanılması gerekmektedir (Konak & Özhasar, 2021, s. 18). Bilgi iletişim teknolojilerinin konaklama

işletmelerinde kullanımı ile birçok avantajlar oluşmaktadır; maliyet avantajı, yeşil imaj oluşturma, online hizmetlerden dolayı resepsiyonun iş yükünün azalması, daha hızlı hizmet sunma, turist kayıtları ile kişisel deneyim imkânı sunma ve turist memnuniyetinin online platformlarda yer alması şeklinde sıralanmaktadır (Yalçınkaya, Atay ve Karakaş, 2018, s. 91).

Akıllı turizm uygulamalarında farkındalık sağlamak ve teşvik edici olması adına Avrupa ülkelerini kapsayan ödüllü bir yarışma dizayn edilerek Avrupa şehirlerini olağanüstü, yenilikçi ve sürdürülebilir turizm uygulamalarına göre ödüllendirilmiştir. Başkent unvanına sahip olmak için yarışan ülkeler incelenerek Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri 2019 yılında Helsinki (Finlandiya) ve Lyon (Fransa); 2020 yılında Göteborg (İsveç) ve Málaga (İspanya); 2022 yılında Valencia (İspanya) ve Bordeaux (Fransa) Avrupa Akıllı Turizm Başkenti olarak ilan edilmiştir (European Capitals of Smart Tourism¹, 2022). Bu uygulamaya göre akıllı turizmde destinasyonlarda olması gereken dört yapı taşı bulunmaktadır: Ulaşılabilirlik, sürdürülebilirlik, dijitalleşme ve kültürel miras kullanımı (European Capitals of Smart Tourism², 2022).

İşletmelerde ve destinasyonlarda akıllı teknolojilerin her zaman her yerde kullanılabilecek düzeyde erişilebilir olması, bilgilendirici olması, turistlere fayda sağlaması, soru-cevap imkânı sağlayan etkileşim imkânı sunması ve özel isteklere cevap verebilecek kişiselleştirme özelliklerini taşıyor olması gerekmektedir (Çavuşoğlu, Demirağ ve Dağ, 2022, s. 25). Buna ek olarak sürdürülebilir kalkınmayı destekleyici (Çelik Çaylak, 2022, s. 58), teknolojinin maliyet uygunluğu (Karamustafa & Yılmaz, 2021, s. 1378) ve yerel paydaşlarla yapıcı şekilde ilişki kurabilen bir dizaynda bilgi alışverişi sağlanması gerekmektedir (Jasrotia & Gangotia, 2018, s. 51).

Konaklama işletmelerindeki akıllı uygulamalara engelli dostu uygulamaların entegre edilmesi ile hem sosyal sorumluluk faaliyetleri uygulanması hem de engelli dostu konaklama işletmesi olabilmek adına Topsakal (2018, s. 6-8)'in çalışmasında yer alan “Engelli Dostu Mobil Hizmetler”in de kullanılması önerilmektedir;

- Be My Eyes: Görme Engelli Yolcuları Toplumla Bütünleştirme
- Dragon Dictation: İşitme Engelliler için İletişim
- JABtalk: Konuşma Engelli Yetişkin ve Çocuklar için İletişim
- WheelMate: Erişilebilir Tuvaletler ve Park Yeri Bul
- TUR4all: İspanya Engelli Ziyaretçiler için Erişilebilir Turizm Uygulaması

- Perfect Keyboard: Sınırlı El Becerisi için Asistan
- NotNav ve NowNav GPS Erişilebilirliği: Görme Engelliler için GPS

Akıllı turizm uygulamalara bakıldığında farklı yöntemlerin işletmelerde/destinasyonlarda kullanıldığı görülmektedir;

Dülgaroğlu (2022, s. 11)'nin çalışmasında işletmelerde sensör ve fotosel kullanımının yanı sıra elektrik ve su tasarrufu sağlayacak ekipman kullanımı ile teknolojiyi tasarruf amaçlı kullanılmasını önermektedir.

Çelik & Topsakal (2017, s. 161) ücretsiz wifinin turistler ve yerel halk tarafından en çok talep edilen hizmet olduğu ve bunun da online pazarlama açısından faydalar oluşturacağından bahsederken Özışık Yapıcı (2022, s. 46)'nın çalışmasında wifi olanaklarının yanı sıra bulut bilişim teknolojisi, yapay zeka unsurları, mobil iletişim araçlarının turizm deneyimlerini artırdığı ileri sürülmüştür. Bu doğrultuda. Erdem (2022, s. 20)'in çalışmasında akıllı turizm destinasyonlarında wifi hizmetinin ücretsiz olarak sağlanmasına ek olarak mobil seyahat uygulaması oluşturma ve internet sitesi kurulumu işletmelerde temel unsurlar şeklinde görülmektedir. Bunlara ek olarak çevrimiçi bilgiye ulaşım sağlama imkanı, karekod kullanımı, kiosk cihazlarının sürece entegre edilmesi, kısa mesaj ve multimedya mesaj hizmetleri sağlanması, çağrı merkezleri ve sosyal medya/bloglar gibi akıllı bilgi sistemleri içeren dijital platformlar akıllı turizm destinasyonlarında yer alabilir niteliktedir. Shen, Sotiriadis ve Zhang (2020, s. 3)'in çalışmasında ise sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik, akıllı sohbet robotu, giyilebilir cihazlar ve Beacon ağı (Bluetooth Tabanlı Etkileşim Teknolojisi) ile bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımından bahsetmiştir.

Eris (2021, s. 130)'in çalışmasına göre akıllı turizm için internet erişiminin geniş çaplı olmasının yanı sıra akıllı şehir uygulamalarını kapsayıcı yazılımlar, veri toplama birimleri ve kurumlar arasında işbirliği protokelleri ile desteklenmesi gerekmektedir. Akıllı rehber uygulamaları, kişisel güzergah yazılımı, elektronik ortamda turizm konusunda tavsiye sistemi oluşturulması, elektronik tur haritası, turist yoğunluk izleme, kalabalık yönetim sistemi, mobil ödeme, online kuponlar, online rezervasyon imkanı, etkinlik tahmin sistemi, hava durum tahmin sistemi, sanal turizm, sanal seyahat ve artırılmış gerçeklik gibi birçok uygulama turizm kapsamında zenginleştirilebilir durumdadır. Çavuşoğlu, Demirağ ve Dağ (2022, s. 13) ise bu durumu turistlerin ziyaretleri boyunca ihtiyaç duyacakları bilgileri ve arayış içinde oldukları ürünleri satın almaya yöneltici olan akıllı turizm uygulamaları ile sadece turistlerin deneyim kalitesi değil gelecekteki tutum ve davranışlarını da etkileyecek düzeye ulaşmalarının mümkün olduğundan bahsetmiştir.

1.2. İlgili Çalışmalar

Ağraş, Yıldız ve Aktürk (2020, s. 226)'ün destinasyonlarda akıllı teknoloji kullanımının turist seyahat tercihine olan etkisinin İstanbul'da incelendiği çalışmasına göre destinasyonlarda yer alan akıllı turizm teknolojilerinin turistlerin seyahat tercihinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu veriden hareketle akıllı şehir teknolojilerine ve turizm alanlarındaki akıllı teknoloji unsurlarına daha fazla yatırım yapılarak yeni nesli ziyaretçilerin dikkatini çekerek tanıtım ve pazarlama konularında avantaj sağlayacağından bahsedilmiştir.

Jeong & Shin (2019, s. 1)'in turistlerin destinasyonlardaki akıllı teknolojileri kullanımı ve bu teknolojilerin seyahat deneyimi ile tekrar ziyaret etme niyetlerine olan etkisinin incelendiği çalışmada, akıllı teknolojilerinin bilgilendiricilik, etkileşim sağlama ve kişiselleştirme özelliklerinin turist deneyimlerinde doyuruculuk sağlama, turist memnuniyetini artırma ve turistlerin tekrar ziyaret etme niyetlerini etkileyen temel unsurlar olduğu görülmüştür.

Eris (2021, s. 133)'in Visitİzmir uygulaması üzerine yapmış olduğu çalışmada, Visitİzmir kapsamında destinasyonlar hakkında bilgiler yer alsa da ücret, ulaşım, açılış-kapanış saatleri, hava durumu gibi turistlerin ihtiyaç duyacağı bilgelerin yer almamasından dolayı turistlerin akıllı turizm uygulamasını yeterli bulmadıkları ileri sürülmüştür.

Şimşek & Cinnioğlu (2020, s. 686)'nın Smart Beyoğlu projesinde yer alan otel işletmelerinin karekodlarında bulunan bilgelerin analizini yapıldığı çalışmada, karekod uygulaması ile otellerin tanıtımlarının yapıldığı saptanmıştır. Otel restoranı tanıtımı, otelin konumu, ulaşım ve kampanyalar hakkında bilgiler sağlanarak turistlerde memnuniyet sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özgürel & Yılmaz (2021, s. 1616)'ın aşırı turizmin oluşturduğu kalabalığı yönetimi için akıllı turizm teknolojilerinden yararlanma durumlarının incelendiği çalışmada, kalabalık yönetimi için akıllı turizm ve akıllı şehir uygulamalarının çözüm oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca çalışma kapsamında akıllı turizm ve akıllı şehir uygulamaları ile turistlerin mal ve can güvenliğinin sağlanmasının yanı sıra memnuniyet düzeylerinin artırılacağı da ifade edilmiştir.

Kafa vd. (2020, s. 2785)'nin Eskişehir'deki destinasyonlarda uygulanan akıllı turizm uygulamaları ve yöneticilerin bakış açlarına ilişkin yapılan çalışmada, akıllı turizm uygulamalarının maliyetli olması ve pazardaki

koşulların uygun olmamasından dolayı destinasyon yöneticilerinin akıllı turizm uygulamalarını yeterince uygulayamadıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Çavuşoğlu, Demirağ ve Dağ (2022, s. 25)'ın akıllı turizm teknolojilerinin turizm deneyimi, turist tatmini ve destinasyona olan sadakatine olan etkisinin Antalya ilinde ele alındığı çalışmada, akıllı teknolojilerin erişilebilir olması, bilgilendirici olması, etkileşime imkan sağlaması ve kişiselleştirilebilir olmasının turist deneyimi ve gelecekteki karar alma süreçlerine etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Um & Chung (2021, s. 396)'un akıllı turizm teknolojisi ve hizmetlerinin turist memnuniyetine olan etkisinin Güney Kore'de Seul, Busan ve Jeju'da incelendiği çalışmada, üç destinasyon için de akıllı turizm uygulamalarının turizm memnuniyeti üzerinde olumlu etki yarattığı görülmüştür.

Erdem (2022, s. 22) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı akıllı şehirler raporunda bulunan İstanbul, Antalya, Ankara, Konya, Bursa, Gaziantep, Kayseri ve Kahramanmaraş'ın akıllı uygulamalarını ele alan çalışmada, ilgili şehirlerde akıllı uygulamalar yer alsada da şehrin tamamını kapsayacak nitelikte olmadıkları için yeterli bulunmamıştır. Akıllı destinasyon olabilmeleri için turistlerin ziyaret öncesi, ziyaret esnasında ve ziyaret sonrasında da kapsayacak sistemin kurulmasını önermiştir.

Lee, Hunter ve Chung (2020, s. 12)'in çalışmada akıllı turizm unsurlarının herkes için fayda sağlayıcı nitelikte olması gerektiği ve erişilebilirliğinin önemli olduğunu vurgulanmıştır.

Pai vd. (2020, s. 1)'nin çalışmada akıllı turizm deneyimlerinin seyahat deneyimine etki ederek turist memnuniyetine önemli ölçüde katkı sağladığını ve bunların da turistlerin tekrar ziyaret niyetlerine olumlu katkı sağlayabileceğinden bahsetmişlerdir. Bu kapsamda akıllı turizm uygulamalarında kişilerin sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak için sorumlu birimlerle iş birliği içinde çalışarak (Habeb & Weli, 2020, s. 199) veri filtreleme ve kişiselleştirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Kontogianni & Alepis, 2020, s. 9).

Nam vd. (2021, s. 464)'nin çalışmada akıllı turizm ve akıllı şehirlerin küresel olarak gelişim sağladığı ve bu gelişim içerisinde kripto para birimleri ile ödeme imkanı, akıllı sözleşmelerle oluşturulacak iş otomasyonları, blok zincir ağı oluşumu gibi farklı uygulamaların yer alması önerilmiştir. Hizmet inovasyonu sağlamanın yanı sıra işletmenin sorumlu turizm davranışlarını desteklemede etkili bir yöntem olan sosyal medya kullanımının sağlanması gerekmektedir (Zada vd., 2025, s.15; Ercan, 2020, s. 5242). Çünkü iklim değişikliğinin oluşturmuş olduğu sorunlar çevresel, sosyal ve ekonomik

açılardan sürdürülebilir yaklaşım gerektirmekte (Dülger ve Güneş, 2025, s.1212) ve bu tür sorumlu turizm faaliyetleriyle turizm kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı mümkün hale gelebilmektedir (Tuna ve Dülger, 2020, s.174).

Şehir planlamacılarla güncel projeler uygulanarak şehir sakinlerini de uygulamalara dahil ederek turist deneyimleri artırılabilir (Dağlı & Çelikkaya, 2021, s. 295). Aksi taktirde beklentiler tatmin edilmez ise destinasyon yönetiminde güvensizlikle ilgili problemler yaşanabilmektedir (Baggio, Micera ve Chiappa, 2020, s. 570).

2.SINOP

Miletoslular tarafından M.Ö. 7. Yüzyılda ticaret kolonisi olarak kurulan Sinop, rivayetlere göre Sinope isimli bir amazondan almaktadır. Bir başka rivayete göre ise Sinop ismi Irmak Tanrısı Asopos'un su perisi kızı Sinope'den aldığı belirtilmektedir (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024). Sinop ili 6000 yıllık zengin geçmişi ve topraklarında yaşayan uygarlıkların kültürel dokusunu temiz doğası, ünlü filozof Diyojen değeri, amazonları ve birçok efsanesi ile Karadeniz Bölgesinin turistik destinasyonlarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Sinop Valiliği, 2024).

Sinop birçok turizm türüne ev sahipliği yapmakla beraber ekoturizm aktiviteleriyle ön plana çıkmış bir ilimizdir. Doğa yürüyüşü, fotoğrafçılık, kampçılık, bitki gözlem ve inceleme, tarihi ve arkeolojik değerler, kuş gözlemciliği, bisiklet turu, at binme, hava sporları, dini yapıları ziyaret ve tarımsal faaliyetler bunlardan bazılarıdır (Sezen Doğançılı, 2021, s. 512).

Turizm aktivitelerinin yanı sıra Helesa geleneği Sinop iliyle özdeşmiş olan bir içeriğe sahiptir. Ramazan ayının on beşinci gününden sonra uygulanan Helesa geleneğinin temelinde rivayetlere göre yelkenli gemilerden birisi Sinop'a sığınmış ve haftalarca mahsur kalmıştır. Uzun süre gemide olan tayfanın kumanyası bitince yemek bulmak için kaptanın aklına bir fikir gelmiştir. Filikayı süsleyip ellerinde fenerle Sinop'a inerek çeşitli manilerle halktan yiyecek isteyerek aşıktan kurtulmuşlardır. Ramazan ayında yardımlaşmanın önemini unutulmaması için bu kültür gelenek halini almıştır (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024).

Sinop ili mutfak kültüründe tahıl ağırlıklı beslenme görülmekle beraber nokul ve Sinop mantısı en fazla tercih edilen ürünler arasındadır. Bunlara ek olarak pilaki, mısır pastası, ıslama, mısır tarhanası, incir uyuşturması, kestaneli iç pilav, çerkez pastası gibi birçok yemek çeşidi de bulunmaktadır (Karaçar ve Sezen Doğançılı, 2019, s. 1014).

3.YÖNTEM

Çalışmanın amacı, Sinop ilinde yer alan konaklama işletmelerinin akıllı turizm uygulamalarının tespit edilmesini sağlamak ve akıllı turizm destinasyonu olma durumu hakkında çıkarımlarda bulunmaktır. Amaca yönelik olarak Sinop merkez ve ilçelerde yer alan “Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler” kategorisinde yer alan 10 adet konaklama işletmesi çalışmaya dâhil edilmiştir. Ele alınan işletmeler O1, O2, O3, ... O10 olarak kodlanarak çalışmada yer almıştır. Ayrıca bu işletmelerin dışında Sinop ilinde yer alan pansiyon, apart, kamp ve çadır alanlarının yanı sıra ikinci yerleşim konutları gibi diğer konaklama üniteleri çalışmaya dahil edilmemiştir. Söz konusu işletmelerin sadece kendi internet sayfaları 28.07.2022 ile 10.08.2022 tarihleri arasında incelenmiş olup başka sitelerde ve forumlarda yer alan bilgiler çalışmanın güvenilirliğini etkilememesi için incelemeye alınmamıştır.

Çalışma kapsamında Atlas.ti 22 programı kullanılmış olup Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri Değerlendirme Kriterleri kapsamında yer alan 4 ana başlık kategorilendirilmiştir (Bknz Tablo 1). Konaklama işletmelerinin internet sitelerinden elde edilen bulgular ana başlık kodlamaları ile eşleştirilerek ilişkilendirilmiş ve kelime bulutu oluşturularak anlamlı hale getirilmiştir. Söz konusu Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri Değerlendirme Kriterleri dünyada kabul görmüş ve uygulanan en genel geçer kriterler olarak literatürde yer aldığı için çalışmada değerlendirme kriterleri olarak kabul edilmiştir.

Tablo 1: Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri Değerlendirme Kriterleri

Erişilebilirlik	Sürdürülebilirlik
Herkes için erişilebilirlik	İklim değişikliğiyle mücadele veya iklim değişikliğine uyum sağlama
Bilginin erişilebilirliği	Doğal çevrenin korunması ve geliştirilmesi
	Turist akışının yayılması
Dijitalizasyon	Kültürel Miras ve Yaratıcılık
Belirli hedef gruplar için kolaylaştırıcı bilgiler	Gelenekleri ve kültürel mirası sürdürülebilir şekilde canlandırmak
Daha akıllı yönetim için bilgi toplama	Ortak altyapılar
İnovasyon yoluyla fiziksel ve psikolojik erişilebilirlik	Yeni yaratıcılık için kültürel mirasın kullanımı

Kaynak: European Capitals of Smart Tourism, 2022³.

Saptanan amaçlar ve kriterler kapsamında ve elde edilen bulgular ışığında çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır;

- Sinop ilinde erişilebilirlik kategorisinde hangi uygulamalar yer almaktadır?
- Sinop ilinde sürdürülebilirlik kategorisinde hangi uygulamalar yer almaktadır?
- Sinop ilinde dijitalizasyon kategorisinde hangi uygulamalar yer almaktadır?
- Sinop ilinde kültürel miras ve yaratıcılık kategorisinde hangi uygulamalar yer almaktadır?
- Sinop ilinin akıllı turizm kapsamında geliştirmesi gereken unsurlar nelerdir?

Söz konusu sorulara cevap aranırken European Capitals of Smart Tourism kriterleri ve Avrupa Akıllı Turizm Başkentlerinde yer alan örnek uygulamalardan yola çıkarak değerlendirmeler yapılmıştır.

4.BULGULAR

Sinop ilinde yer alan konaklama işletmelerinin akıllı turizm uygulamalarının tespit edilmesini sağlamak ve akıllı turizm destinasyonu olma durumu hakkında çıkarımlar sağlamak amacı ile yapılan bu çalışmada veri elde edebilmek için Sinop merkez ve ilçelerde yer alan “Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler” kategorisinde 10 adet konaklama işletmesi çalışmaya dâhil edilmiştir olup işletmelere ilişkin bilgiler Tablo 2’deki gibidir;

Tablo 2: Çalışmaya Dâhil Edilen Konaklama İşletmelerine İlişkin Bilgiler

Tesis Adı	Tesis Sınıfı	İlçe	Kategori
O1	3 Yıldızlı	Merkez	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O2	3 Yıldızlı	İlçe	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O3	3 Yıldızlı	İlçe	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O4	3 Yıldızlı	Merkez	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O5	3 Yıldızlı	Merkez	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O6	3 Yıldızlı	Merkez	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O7	4 Yıldızlı	Merkez	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O8	3 Yıldızlı	Merkez	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O9	3 Yıldızlı	Merkez	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler
O10	4 Yıldızlı	Merkez	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler

Turizm İşletmesi Belgeli Tesislerin iki tanesi 4 yıldızlı iken diğer konaklama işletmelerinin üç yıldızlı olduğu görülmektedir. Ayrıca üç yıldızlı olan iki işletme Sinop ilçelerde yer almaktadır.

Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri Değerlendirme Kriterleri kapsamında yer alan Erişilebilirlik, Sürdürülebilirlik, Dijitalizasyon, Kültürel Miras ve Yaratıcılık ana başlıkları ile incelenen konaklama işletmelerinin internet sitelerinden elde edilen veriler kodlanmıştır. “Erişilebilirlik” kategorisinde ulaşılan veriler Şekil 2’deki gibi görselleştirilmiştir;

Şekil 2: Erişilebilirlik Kategorisi Kelime Bulutu

Erişilebilirlik ana kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde, konaklama işletmelerinin internet sitelerinde işletmelere ait adres ve telefon bilgileri, oda özellikleri, sunulan hizmetler ve e-posta iletişim bilgileri gibi temel unsurlara yer verildiği görülmektedir. Bunlara ek olarak, bazı işletmelerin web sayfalarında hava durumu verileri, etkinlik duyuruları, nişan–düğün organizasyonlarına ilişkin bilgiler ve haber bültenleri gibi tamamlayıcı içeriklerin de bulunduğu tespit edilmiştir. Dijitalleşme kategorisine yönelik veriler ise Şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 3: Dijitalizasyon Kategorisi Kelime Bulutu

Konaklama işletmelerine ilişkin dijitalleşme verileri incelendiğinde, özellikle çevrim içi rezervasyon uygulamalarının ön plana çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, sanal tur olanakları, otomatik fiyat hesaplama araçları, misafirlerin özel taleplerini iletebildiği ara yüzler, tanıtım videoları ve kampanyalara yönelik dijital içerikler de işletmeler tarafından kullanılan diğer önemli dijital bileşenler arasında yer almaktadır.

Sürdürülebilirlik ana kategorisi değerlendirildiğinde ise yalnızca bir işletmenin “Çevreye Duyarlı Tesis” ve “Yeşil Yıldız” sertifikalarına ilişkin bilgilendirme sunduğu tespit edilmiştir. Diğer konaklama işletmelerinin dijital mecralarında sürdürülebilirlik kategorisi ya da alt başlıklarına yönelik herhangi bir içeriğe rastlanmamıştır. Son olarak, Kültürel Miras ve Yaratıcılık kategorisine ilişkin elde edilen bulgular, Şekil 4’te sunulduğu biçimiyle derlenmiştir.

Şekil 4: Kültürel Miras ve Yaratıcılık Kategorisi Kelime Bulutu

Sinop iline ilişkin Kültürel Miras ve Yaratıcılık kategorisi incelendiğinde, konaklama işletmelerinin dijital içeriklerinde özellikle Sinop Kalesi, Erfelek Şelaleleri, Hamsilos Tabiat Parkı ve İnaltı Mağarası gibi öne çıkan doğal ve kültürel değerlerin vurgulandığı görülmektedir. Bu unsurlara ek olarak, işletmelerin web sayfalarında Akgöl, Balatlar Yapı Topluluğu ve İnceburun gibi diğer önemli alanlara da yer verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca bu kategoride, iki işletmenin bünyesinde misafirlerin ziyaretine açık kişisel koleksiyonlardan oluşan müzelerin bulunduğu belirlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sinop ilinde yer alan konaklama işletmelerinin internet sayfasında yer alan unsurların akıllı turizm kapsamında değerlendirilmesi ve akıllı turizm destinasyonu olma durumu hakkında çıkarımda bulunabilmek için 10 adet konaklama işletmesinin internet sayfaları incelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ulaşılan sonuçlar aşağıdaki şekilde yer almaktadır;

Sinop ilinde yer alan konaklama işletmelerinin sekiz tanesi şehir merkezinde iki tanesi ise ilçelerde yer almaktadır. Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler olarak işleyişini sürdüren bu işletmelerin ikisi 4 yıldızlı iken diğerleri 3 yıldızlı sınıflandırılmasına sahiptir.

Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri Değerlendirme Kriterleri çerçevesinde analiz edilen konaklama işletmelerinin internet siteleri incelendiğinde, erişilebilirlik kategorisinin en yoğun kullanılan alan olduğu görülmektedir. Bu kapsamda işletmelerin web sayfalarında adres ve telefon bilgileri, oda özellikleri, sunulan hizmetler, kurumsal e-posta adresleri, hava durumu verileri, etkinlik duyuruları, nişan ve düğün organizasyonlarına ilişkin bilgiler ile haber bültenleri gibi temel içeriklere yer verdikleri belirlenmiştir. Söz konusu unsurlar, değerlendirmede “Bilginin erişilebilirliği” alt başlığı ile ilişkilendirilmiş olup, kategorinin çalışma kapsamında en etkin şekilde kullanılan bölüm olduğu tespit edilmiştir.

Dijitalizasyon Kategorisinde, online rezervasyon, sanal tur, fiyat hesaplama robotu, işletmeden özel isteklerin iletilmesini sağlayan ara yüz kullanımı, yabancı dil seçenekleri, geri bildirim sağlama gibi unsurlar görülmüştür. Bu unsurların Dijitalizasyon ana kategorisi altında yer alan “Belirli hedef gruplar için kolaylaştırıcı bilgiler”, “Daha akıllı yönetim için bilgi toplama” ve “İnovasyon yoluyla fiziksel ve psikolojik erişilebilirlik” alt unsurları ile ilişkilendirildiği söylenebilir. İlişkilendirilme alt unsurları geniş olsa dijitalizasyona ilişkin elde edilen veriler oldukça kısıtlı kalmaktadır. Bu sebeple konaklama işletmelerinin dijitalizasyon kategorisinde gelişime ihtiyacı olduğu ifade edilebilir.

Sürdürülebilirlik ana kategorisinde konaklama işletmelerinin yalnızca birinde “Çevreye Duyarlı Tesis” ve “Yeşil Yıldız” hakkında bilgilendirme yapıldığı görülmüştür. Bu kapsamda Sinop konaklama işletmelerinin akıllı turizm kategorisinde en zayıf olduğu unsur sürdürülebilirlik olarak tespit edilmiştir. Bu bilgilerin haricinde hiçbir işletmede su, elektrik, enerji kullanımı, atık yönetimi, fotoselli armatürlerin kullanımı gibi sürdürülebilirlik içeren herhangi ifadeye rastlanılmamıştır.

Kültürel Miras ve Yaratıcılık kategorisinde Sinop ilinde yer alan Sinop kalesi, Erfelek Şelaleleri, Hamsilos Tabiat Parkı ve İnaltı Mağarası, Akgöl, Balatlar Yapı Topluluğu, İnceburun, Sinop Cezaevi gibi alanların yer aldığı görülmektedir. Bu yapılar ise Kültürel Miras ve Yaratıcılık kategorisinde “Ortak Altyapılar” unsuru ile ilişkilendirilmiştir. Ancak “Gelenekleri ve kültürel mirası sürdürülebilir şekilde canlandırmak ve Yeni yaratıcılık için kültürel mirasın kullanımı” alt unsurları hakkında herhangi bir içeriğe erişilememiştir.

Elde edilen veriler çerçevesinde Sinop ilinin akıllı turizm destinasyonu olma durumuna bakıldığında konaklama işletmelerinin oldukça zayıf olduğu görülmektedir. Dört ana bileşenden sadece Erişilebilirlik- Bilginin erişilebilirliği alt unsurunda işletmeler hakkında temel bilgilerin yer aldığı görülen Sinop ilinde güncel turizm hareketlerine uyum sağlayabilmek ve akıllı turizm destinasyonlarından birisi olmak için altyapı çalışmalarına hızlıca başlaması önerilmektedir.

Erişilebilirlik kapsamında, herkes için kapsayıcı bir turizm deneyimi sunulabilmesi amacıyla kent içi ulaşım ağlarının, plajların ve benzeri kamusal alanların erişilebilirlik esaslarına göre düzenlenmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, düşük gelirli bireyler ile engelli kişilerin konaklama tesislerine ulaşımını kolaylaştıracak mekânsal ve finansal erişilebilirlik çözümlerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bilgiye erişimin güçlendirilmesi için ise erişilebilir şehir rehberi uygulamalarının geliştirilmesi ve erişilebilir turizm danışma ofislerinin oluşturulması önerilmektedir. Bu yapıların konaklama işletmeleriyle entegre edilmesi, işletmelerin internet sitelerinde erişilebilirlik odaklı bilgilendirme sunmalarıyla desteklenmeli ve böylece turistlerin bilgiye hızlı ve engelsiz şekilde ulaşmaları sağlanmalıdır.

Dijitalizasyon çerçevesinde, ziyaretçilerin dijital platformlar aracılığıyla bilgi edinmesini kolaylaştıran ve turizm deneyimini zenginleştiren teknolojik uygulamaların geliştirilmesi öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, akıllı park sistemlerinin kurulması hem ziyaretçi kitlesinin genişletilmesine katkı sağlayacak hem de destinasyon içi hareketliliği daha verimli hale getirecektir. Konaklama işletmelerinin internet sitelerine bu akıllı park sistemlerine erişim sağlayan modüller eklemesi, misafirlerin ulaşım ve park süreçlerini kolaylaştırarak genel turizm deneyimlerinin daha kaliteli geçmesine olanak tanıyacaktır.

Sürdürülebilirlik kategorisi kapsamında, konaklama işletmeleri su, elektrik ve deterjan gibi kaynakların yoğun biçimde tüketildiği alanlar olduğundan, hem akıllı turizm uygulamalarının geliştirilmesi hem de ekosistemin korunması açısından sürdürülebilirlik odaklı uygulamaların yaygınlaştırılması

gerekmektedir. Bu doğrultuda, işletmelerde sürdürülebilirlik unsurlarının tanıtılması, kullanımının teşvik edilmesi ve ilgili sertifikasyon süreçlerine yönlendirme yapılması önemli bir adımdır. Ayrıca, işletmelerde günlük karbon ayak izinin ölçülmesi ve bu verilerin misafirlerle paylaşılması, ziyaretçilerin sürdürülebilir davranışlar sergilemesini destekleyecektir. Konaklama tesislerinin bu tür çevresel duyarlılığı artıran uygulamaları benimsemesi ve bunlara ilişkin bilgilendirmeleri internet sitelerinde açık biçimde sunması gerekmektedir. Bunlara ek olarak, sürdürülebilir ulaşım seçeneklerinin güçlendirilmesi amacıyla işletmeler tarafından bisiklet kullanımının desteklenmesi ve misafirlerin bu ulaşım seçeneğine kolayca erişebilmesinin sağlanması önerilmektedir. Aynı şekilde, su ve enerji tasarrufuna yönelik uygulamaların hem işletme içinde uygulanması hem de misafirlere bu konularda bilgilendirme yapılması, sürdürülebilir turizm anlayışının güçlendirilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Kültürel Miras ve Yaratıcılık kapsamında, yerel geleneklerin ve kültürel mirasın görünürlüğünü artırmak amacıyla Etnografya Müzesi'nin daha etkin biçimde kullanılması, unutulmaya yüz tutmuş Helesa geleneğinin yeniden canlandırılması ve dijital müzecilik uygulamaları aracılığıyla kültürel değerlere uzaktan erişimin kolaylaştırılması önem taşımaktadır. Ayrıca, sanal gerçeklik tabanlı dijital içeriklerle geleneklerin günümüz teknolojisiyle yeniden yorumlanması, kültürel aktarım sürecini güçlendirecek bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Yöresel kıyafetlerin, kültürel öğelerin ve gastronomik mirasın hologram teknolojisiyle ziyaretçilere sunulması ise yalnızca il merkezini değil, ilçeleri de kapsayan daha geniş bir ziyaretçi hareketliliği sağlayacaktır. Konaklama işletmelerinin bu kültürel gelişmeler ve dijital uygulamalar hakkında internet siteleri üzerinden misafirlerine bilgilendirme yapması, kentin kültürel mirasının hem yerli hem de yabancı ziyaretçilere daha etkili biçimde aktarılmasına katkı sunacaktır. Bununla birlikte, söz konusu önerilerin hayata geçirilmesi sürecinde yalnızca konaklama işletmelerinin değil; ilgili belediyeler, valilik, kaymakamlıklar, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, üniversite, seyahat acentaları ve turist rehberleri gibi paydaşların da sürece dâhil edilmesi gerekmektedir. Böylece kültürel mirasın korunması ve tanıtımında bütüncül bir yaklaşım benimsenmiş olacaktır. Son olarak, Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri Değerlendirme Kriterleri'nde öne çıkan şehirlerde uygulanan iyi örneklerin incelenmesi ve bu doğrultuda Sinop ili için kapsamlı bir akıllı turizm yol haritası hazırlanması önerilmektedir. Bu yol haritası doğrultusunda belirlenen eksikliklerin en kısa sürede giderilmesi ve uygulamaların hayata geçirilmesi, kentin akıllı turizm alanındaki gelişimini hızlandıracaktır.

Kaynakça

- Ağraş, S., Yıldız, A. ve Aktürk, E. (2020). Akıllı Turizmin Türkiye’de Uygulanabilirliği: İstanbul Örneği. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 207-231.
- Baggio, R., Micera, R. and Chiappa, G. D. (2020). Smart tourism destinations: A critical reflection. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 11(3), 559-574.
- Bilgimöz, S., Altunöz, Ö., Kavlak, H.T. (2021). Modern Pazarlama Yönelimleri. Olca Sezen Doğancı, Duygu Özyılmaz Misican, Bilge Bal Özkaplan (Ed.), Sosyal Bilimlerde Güncel Konular ve Yaklaşımlar-2 içinde (ss. 247-276). Konya, Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Binbaşioğlu, H. (2020). Akıllı Turizm Üzerine Bibliyometrik Bir Literatür Taraması. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 2825-2847.
- Coca-Stefaniak, J. A. (2019). Marketing smart tourism cities - A strategic dilemma. *International Journal of Tourism Cities*, 5(4), 513-528.
- Çavuşoğlu, S., Demirağ, B. ve Dağ, K. (2022). Akıllı Turizm Teknolojilerinin Hafızaya Dayalı Turizm Deneyimleri, Turist Tatmini ve Sadakati Üzerindeki Etkisi: Akıllı Şehir Antalya Örneği. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 7(17), 13-29.
- Çelik Çaylak, P. (2022). Akıllı Turizmde Sürdürülebilir Uygulamalar. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 5(1), 50-60.
- Çelik, P. ve Topsakal, Y. (2017). Akıllı Turizm Destinasyonları: Antalya Destinasyonunun Akıllı Turizm Uygulamalarının İncelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(3), 149-166.
- Dağlı, İ. ve Çelikkaya, S. (2021). Akıllı Turizm ve Popüler Yataklı Vagon Seferi Olan Kentlerde Teknolojinin Turist Yoğunluğuna Etkileri. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 282-295.
- Doric, J., Komsic, J. and Markovic, S. (2019). Mobile technologies and applications towards smart tourism – state of the art. *Tourism Review*, 74(1), 82-103.
- Dülgeroğlu, O. (2022). Turizmde Dijitalleşme: Akıllı Turizm Uygulamaları, Dijital Turizm ve Turizm 4.0. *Turizm ve İşletmecilik Dergisi*, 2(1), 1-15.
- Dülger, A.S. ve Güneş, G. (2025). İklim Adaletinin Sağlanmasında Sürdürülebilir Turizmin Rolü: R Programı İle Bibliyometrik Analiz. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 8(3), 1212-1223. doi: 10.33083/jogh.2025.555
- Ercan, F. (2020). Akıllı Turizmde Büyük Veri Kullanımı: Sistemik Bir Derleme. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(32), 5230-5249.
- Erdem, A. (2022). Akıllı Şehirler Gerçekten Akıllı Turizm Destinasyonları mı? *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 5-26.

- Erdem, A., Unur, K.ve Şeker, F. (2022). Şanlıurfa'nın Akıllı Turizm Destinasyonu Olabilmesi İçin Gerekli Stratejilerin A'WOT Yöntemi ile Belirlenmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 73-91.
- Eris, T. (2021). Akıllı Turizm Kapsamında İzmir'in Akıllı Turizm Uygulamalarının İncelenmesi: 'visitizmir' Örneği. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 5(Özel Sayı), 126 – 134.
- European Capitals of Smart Tourism¹. URL: https://smart-tourism-capital.ec.europa.eu/about_en adresinden alındı (Erişim Tarihi:01.06.2022).
- European Capitals of Smart Tourism²: URL: https://smart-tourism-capital.ec.europa.eu/cities/competition-winners-2022_en adresinden alındı (Erişim Tarihi:01.06.2022).
- European Capitals of Smart Tourism³. URL: https://smart-tourism-capital.ec.europa.eu/leading-examples-smart-tourism-practices-europe_en adresinden alındı (Erişim Tarihi:01.06.2022).
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z. and Koo, C. (2015). Smart tourism: foundations and developments. *Electronic Markets*(25), 179-188.
- Habeb, N. J. and Weli, S. T. (2020). Relationship of Smart Cities and Smart Tourism: An Overview. *HighTech and Innovation Journal*, 1(4), 194-202.
- Jasrotia, A. and Gangotia, A. (2018). Smart cities to smart tourism destinations: A review paper. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 1(1), 47-56.
- Jeong, M. and Shin, H. H. (2019). Tourists' experiences with smart tourism technology at smart destinations and their behavior intentions. *Journal of Travel Research*, 1-14.
- Kafa, N., Arica, R. ve Sönmez Gök, N. (2020). Akıllı Turizm Araç ve Uygulamalarına İlişkin Turizm İşletmesi Yöneticilerinin Görüşleri: Eskişehir Üzerine Nitel Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2774-2787.
- Karaçar, E. ve Sezen Doğancılı, O. (2019). Gastronomik Değerler Kapsamında Sinop Mutfağına Özgü Bir Değer: Nokul. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimlerde Akademik Çalışmalar-2019/2. IVPE.
- Karamustafa, K.ve Yılmaz, M. (2021). Konaklama İşletmelerinde Akıllı Turizm Teknolojilerinin Kurumsal Kabulü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 1350-1383.
- Konak, S.ve Özhasar, Y. (2021). Akıllı (Smart) Turizm Destinasyonları. Editör: B. Demirci ve A. Solunoğlu, *Turizmde Araştırma Temaları* (S. 15-25). Çizgi Kitabevi: Konya.
- Kontogianni, A. and Alepis, E. (2020). Smart tourism: State of the art and literature review for the last six years, (6), 1-12.
- Korkmaz, H. (2021). Akıllı Turizmde Kültürel Miras ve Yaratıcılık: Konya Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 132 143.

- Lee, P., Hunter, W. C. and Chung, N. (2020). Smart Tourism City: Developments and Transformations. *Sustainability*, 12, 1-15.
- Mehraliyev, F., Chan, I. C., Choi, Y., Koseoglu, M. A. and Law, R. (2020). A state-of-the-art review of smart tourism research. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 37(1), 78-91.
- Mehter Aykın, S. (2022). Málaga: Avrupa Akıllı Turizm Başkenti (2020). *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 5(1), 24-37.
- Nam, K., Dutt, C. S., Chathoth, P. and Khan, M. S. (2021). Blockchain technology for smart city and smart tourism: latest trends and challenges. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 26(4), 454-468.
- Özgürel, G.ve Yılmaz, O. K. (2021). Aşırı Turizmde Kalabalık Yönetimi: Belediyeler Tarafından Kullanılabilecek Akıllı Turizm Uygulamaları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1594-1620.
- Özişik Yapıcı, O. (2022). Akıllı Şehir Kapsamında Bursa'nın Akıllı Turizm Uygulamalarının Değerlendirilmesi: GoBursa Örneği Akıllı Şehir Kapsamında Bursa'nın Akıllı Turizm Uygulamalarının Değerlendirilmesi: GoBursa Örneği. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 5(1), 38-49.
- Pai, C.-K., Liu, Y., Kang, S. and Dai, A. (2020). The role of perceived smart tourism technology experience for tourist satisfaction, happiness and revisit intention. *Sustainability*(12), 1-14.
- Sezen Doğancılı, O. (21-24 Ekim 2021). Sinop Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi. *Sinop Kültür ve Turizm Sempozyumu* (s. 505-514). Sinop: Sinop Üniversitesi.
- Shen, S., Sotiriadis, M. and Zhang, Y. (2020). The influence of smart technologies on customer journey in tourist attractions within the smart tourism management framework. *Sustainability*, 12(4157), 1-18.
- Sigalat-Signes, E., Calvo-Palomares, R., Roig-Merino, B. and García-Adán, I. (2020). Transition towards a tourist innovation model: The smart tourism destination reality or territorial marketing? *Journal of Innovation & Knowledge*(5), 96-104.
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. URL: <https://sinop.ktb.gov.tr/TR-107043/tarihce.html> adresinden alındı (Erişim Tarihi:27.06.2024).
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. URL: <https://sinop.ktb.gov.tr/TR-74843/helesa-gelenegi.html> adresinden alındı (Erişim Tarihi:12.06.2024).
- Sinop Valiliği. URL: sinop.gov.tr/turkiyenin-en-kuzeyi-sinop adresinden alındı (Erişim Tarihi:27.06.2024).
- Şimşek, E. ve Cinnioğlu, H. (2020). Akıllı Turizm Destinasyonlarındaki Otellerin Karekod Kullanımı: İstanbul Smart Beyoğlu Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(3), 675-690.

- Topsakal, Y. (2018). Akıllı Turizm Kapsamında Engelli Dostu Mobil Hizmetler: Türkiye Turizm İçin Öneriler. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 1(1), 1-13.
- Tuna, M. ve Dülger, A.S. (2020). Konaklama İşletmelerinde Sorumlu Turizm Uygulamaları ve Belgelendirme Sistemleri. Sorumlu Turizm, Ed.; S. gül Güneş, Seda Özdemir Akgül.Nobel Yayınevi, Anakra.
- Um, T. and Chung, N. (2021). Does smart tourism technology matter? Lessons from three smart tourism cities in South Korea. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 26(4), 396-414.
- Yalçınkaya, P., Atay, L.ve Karakaş, E. (2018). Akıllı Turizm Uygulamaları. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 2(2), 34-52.
- Yavuz, M. (2019). Akıllı Destinasyon: Turizm, İnovasyon, Girişimcilik ve Çözüm Bekleyen Konular. *Journal of Tourism Theory and Research*, 5(2), 203-211.
- Ye, B. H., Ye, H. and Law, R. (2020). Systematic review of smart tourism research. *Sustainability*, 12(8), 1-15.
- Zada, M., Erkol Bayram, G., Contreras-Barraza, N., Kaptangil, K., & Aylan, S. (2025). Integrating Social Media-Driven Service Innovation and Sustainable Leadership: Advancing Sustainable Practices in Tourism and Hospitality. *Sustainability*, 17(2), 399. <https://doi.org/10.3390/su17020399>

